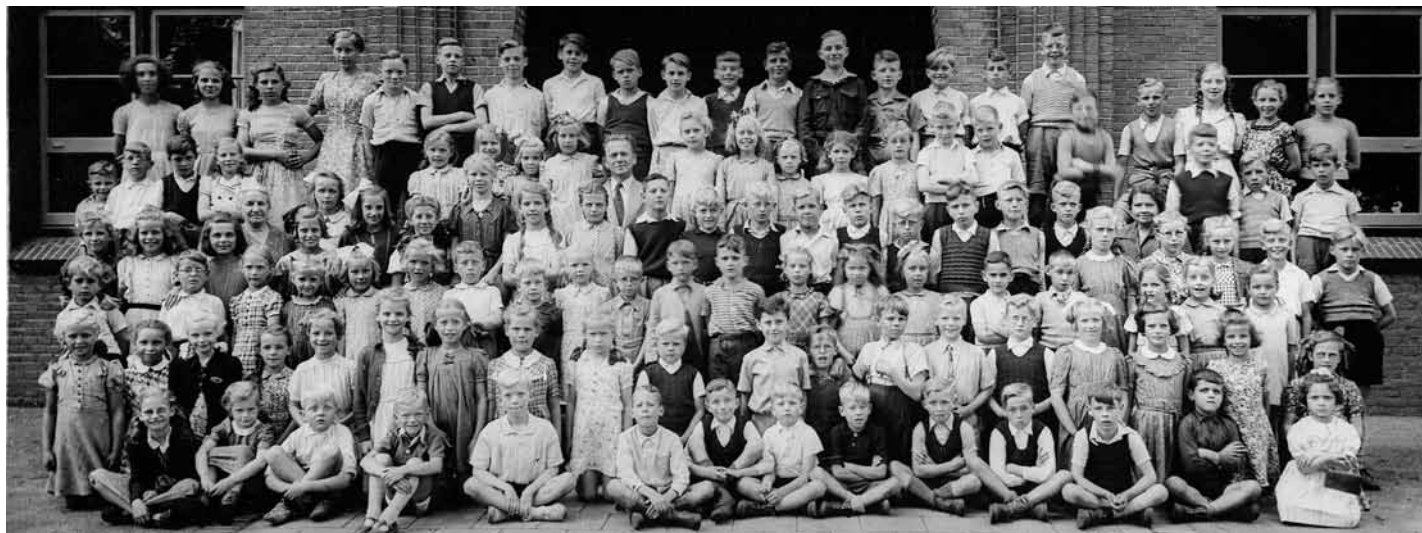

Honderd jaar Christelijk onderwijs in Lochem

Jan Brouwer

Lochem - In 2003 viert de Prins Hendrikschool haar 100-jarig bestaan. In de loop der jaren hebben talrijke kinderen de school bezocht en velen zullen goede herinneringen hebben aan de schoolperiode.

Een bijzondere opname uit de periode na de Tweede Wereldoorlog. Alle leerlingen van de Prins Hendrikschool hebben zich laten portretteren voor de in 1903 geopende school. In het midden van de foto staat het schoolhoofd, de heer A.B. Nieuwenhuysse. Hij was aan de school verbonden van 1946 tot 1950. Veel Lochemers zullen zich hem nog moeten kunnen herinneren. (Foto: Archief Prins Hendrikschool.)

De Prins Hendrikschool - in de volksmond beter bekend als PH-school - is voor zover we weten nog de enige basisschool in Nederland die deze naam heeft. Vanaf het allereerste begin, in 1903, staat de Prins Hendrikschool aan de Zutphenseweg te Lochem. De school is in de loop der jaren menig keer verbouwd. De PH-school is ontstaan uit de wens van ouders om hun kind naar een Christelijke school te sturen. Zo'n school was er echter niet in Lochem. Daarom is ruim een eeuw geleden een vereniging gesticht: de VCO, de Vereniging voor Christelijk Onderwijs te Lochem. Door middel van oude notulenboeken kunnen we vanaf het prille begin de geschiedenis van de school volgen.

Feestweek in mei

Bij een 100-jarig jubileum hoort natuurlijk een feest. Dat feest zal

worden georganiseerd in mei 2003. Voor de kinderen van de school is er een feestweek rond een thema. We verklappen het onderwerp nog niet. De ouders van de kinderen worden ook niet vergeten. Voor hen zullen er een avond met een educatief tintje en een feestavond worden georganiseerd. Ook daar gaan we inhoudelijk nog niet op in.

Reünie op zaterdag 24 mei

Natuurlijk komt er ook een reünie. Die reünie wordt gehouden op zaterdag 24 mei 2003. Dat kan alvast in de agenda worden genoteerd. Iedereen die zijn of haar klasgenoten van toen nog een keer wil terugzien, moet beslist deze dag reserveren. U dient zich er van tevoren wel voor op te geven. Dat kunt u op verschillende manieren doen. U kunt telefonisch contact opnemen met twee leden van de speciale jubileumcommissie. Bel met

Carla Sigger: 0573 - 491717 of met Anita Kaemingk: 0573 - 257474 om u aan te melden voor de reünie. - Ook kunt u zich via de website opgeven:

www.prinshendrikschool.nl

U wordt dan automatisch op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen met betrekking tot de jubileumviering.

Hoe het allemaal begon

In de Nederlandse Grondwet van 1848 werd de bepaling opgenomen dat overal in het rijk van overheidswege voldoende openbaar lager onderwijs zou worden gegeven. Wie eigen, bijzondere, scholen wilde oprichten, mocht dat wel maar moest dat dan zelf bekostigen. In 1878 zetten meer dan driehonderd duizend protestanten hun handtekening onder een groot volkspetitionnement waarin gevraagd werd om de steun voor "scholen met den Bijbel". Het oudst bewaarde

Een opname van het eerste gebouw van de Prins Hendrikschool. De school staat al honderd jaar op dezelfde lokatie aan de Zutphenseweg, tegenover de oude begraafplaats. (Foto: Album mejuffrouw Van Dalen.)

Een klassenfoto van voor 1933. Links, met bolhoed, staat het schoolhoofd, de heer P. Bakker. Hij was aan de Prins Hendrikschool verbonden van 1906 tot 1933. De foto is genomen in het park tegenover de school. Op de achtergrond is het toegangshek van de oude begraafplaats zichtbaar. (Foto: Archief Prins Hendrikschool.)

document van het bestuur van het lokaal comité voor het Volkspetitionnement te Lochem en

Omstreken is gedateerd: 19 december 1883. Het bestuur bestond uit: P.J. Steenbreek,

voorzitter; J. Fr. Bouwmeester, secretaris; J. Weekenstroo, penningmeester; J.H.C. Schmitz,

vice-president en B. Nieuwen Ampsen. Het lokaal comité wilde de belangen van de school met den Bijbel bevorderen en de verzamelde gelden werden bij de plaatselijke spaarbank belegd om in de toekomst een school met den Bijbel op te richten. De inkomsten van het comité waren, onder meer, afkomstig van contributies, giften en collectes. Ieder bestuurslid kreeg een wijk of buurtschap toegewezen waar gecollecteerd kon worden.

In 1885 bedroeg het kapitaal al 840,— gulden. Een heel bedrag als men zich realiseert dat een arbeider toen ongeveer zeven cent per uur verdiende. Toch was de verzamelde som geld nog lang niet voldoende om een eigen school met den Bijbel te stichten.

In 1894 hield een voorlichter van het Christelijk onderwijs, de heer Roodhuizen uit Veenendaal, een pleidooi voor het oprichten van een school met den Bijbel in Lochem. Toen hij hoorde dat er ongeveer 3400,— gulden in kas was, sprak hij de verlossende woorden: “(...) welaan, waarom dan nog langer gewacht?”

Op 25 mei 1898 werd de bouw gegund aan de heer T. Harkink. Hij had, met een bedrag van 3.768,— gulden, de laagste inschrijving voor de bouw van een school. Later werd de bouw van een onderwijzerswoning gegund aan Firma de Greef.

Opening

Op 30 december 1902 werd de nieuwgebouwde school feestelijk in gebruik genomen en de eerste lessen werden gegeven op 2 januari 1903.

Er werd begonnen met 27 leerlingen. Meester Keizer werd hoofd der school en later werd mejuffrouw Fintelman als onderwijzeres benoemd.

In 1906 vertrok meester Keizer naar het toenmalige Nederlands

Mej. Lien te Brink?, mej. Lieferrink, mej. van Daalen, ? , en meneer P. Bakker (schoolhoofd van 1906 t/m 1933).

Indië. Hij werd opgevolgd door de heer P. Bakker, die tot 1933 aan de school verbonden zou blijven. Het leerlingenaantal van de school groeide en in 1908 werd besloten de school uit te breiden en een vergaderzaal bij te bouwen. Deze vergaderzaal werd in de Eerste Wereldoorlog een periode gebruikt als militair tehuis.

In 1919 telde de school al ruim honderd leerlingen. Er werd besloten tot het bijbouwen van enkele lokalen en een nieuwe ambtswoning. Van de talrijke juffrouwen en meesters die in de loop der jaren aan de school verbonden waren, verdienen

vooral de juffrouwen Van Dalen en Lieferrink een vermelding. Zij gaven langer dan een generatie les op de PH-school.

In 1920 werd de zogenaamde lageronderwijswet aangenomen. De financiële ondersteuning van het openbaar onderwijs en het bijzonder onderwijs door de staat werd gelijkgesteld. Aan de grootste financiële problemen van de PH-school kwam hierdoor een einde. In 1925 kreeg de school aansluiting op de waterleiding en aan het einde van de jaren twintig liet meester Bakker een draad leggen van de radio in zijn ambtswoning naar de school!

In 1933 ging de heer Bakker met

pensioen. Hij werd opgevolgd door de nog jonge en onervaren heer Beeftink. Gelukkig kon deze steunen op de ervaring van de dames Ten Brink, Van Dalen en Loeffering.

In 1938 werd achter het schoolgebouw een heuse speelplaats aangelegd en in 1939 werd de school aangesloten op het telefoonnet. Spoedig daarna zou de Tweede Wereldoorlog losbarsten. Meester Beeftink werd opgeroepen in verband met de mobilisatie. In de oorlogsjaren probeerde men zo goed en zo kwaad als het ging normaal les te geven. Brandstof voor de kachels vormde een groot probleem. De school werd in 1944 door de Duitsers gevorderd en ingericht als hospitaal. Op 2 april 1945 werd Lochem gelukkig bevrijd.

Hoe het verder ging

Na de oorlog kreeg de school een nieuw hoofd. De heer Nieuwenhuyse werd benoemd. Spoedig daarna werd de niet gesubsidieerde kleuterschool opgericht. Juffrouw Semmelink en juffrouw Strijker waren de kleuterjuffen van het eerste uur. In 1947 telde de PH-school 158 leerlingen. In 1949 kwam de gemeente het kleuteronderwijs tegemoet met een bijdrage van 25 gulden per leerling.

In 1950 werd de heer Nieuwenhuyse elders benoemd. De heer Van Steyn volgde hem op. In 1951 trad de eerste vrouw toe tot het schoolbestuur: mejuffrouw Strijker. De school telde al 168 leerlingen en het lesgevend personeel bestond uit vijf personen: de heer Van Steyn, mejuffrouw Van Dalen en mejuffrouw Lieferring en de heren Van Harten en Buruma.

Eind 1954 werd de heer Van Steyn als schoolhoofd opgevolgd door de heer Tieleman uit Rotterdam. De ambtswoning werd gedegen opgeknapt en ook de

school zelf kon wel een opknapbeurt gebruiken. Gelukkig werd vanaf 1 januari 1956 ook het kleuteronderwijs door het rijk vergoed. Er ontstonden plannen om de school opnieuw op te trekken, men wilde de school iets verder van de steeds drukker wordende Zutphenseweg bouwen. In 1959 werd door juffrouw Semmelink de eerste steen gelegd van de nieuwe kleuterschool en op 11 juni 1960 werden beide scholen officieel geopend. De kleuters hadden feesthoedjes op en trokken in een grote stoet van de Gereformeerde kerk naar de nieuwe school. Enkele maanden na de opening van het nieuwe schoolgebouw werd de heer Van Steyn gevraagd hoofd te worden van de grootste bijzondere school te Rotterdam. Er werd gezocht naar een nieuw schoolhoofd. In september 1960 werd de heer Van der Molen benoemd.

De school beleeft in de loop der jaren een gestage groei. In 1970 wordt de tweede Christelijke Kleuterschool, De Zonnehoek, geopend aan de Prinses Irenelaan. In 1975 bereikt de groei van de school haar top. De PH-school telt maar liefst 305 leerlingen, tien leerkrachten, een parttime kracht en drie vakleerkrachten. In 1978 daalt het leerlingenaantal weer naar 278. Dit vindt vooral zijn oorzaak in de daling van de geboortecijfers.

De moderne tijd

In 1980 werd in wijk West een tweede school gesticht: De Rank. Een deel van de kinderen van de PH-school werd 'overgeheveld' naar deze nieuwe school. Meester Ben te Winkel, onderwijzer aan de PH-school, werd directeur van De Rank en een aantal personeelsleden volgden zijn weg. Daarmee was de splitsing een feit en was meteen het leerlingenaantal nagenoeg gehalveerd. De jaren daarna daalde het aantal leerlingen tot ongeveer 110. Voor de PH-school een dramatische

daling. In 1975 telde de school nog 305 leerlingen. De heer Van de Molen ging in 1989 met de DOP (een soort VUT) en werd opgevolgd door Bert Mooibroek. Om diverse redenen groeit vanaf 1990 het leerlingenaantal weer. Een belangrijke reden is dat de school steeds meer werd bezocht door kinderen van ouders die geen of bijna geen christelijke achtergrond hebben.

Het belangrijkste blijft toch wel dat de kwaliteit van het onderwijs op de PH-school altijd van niveau geweest is.

Mond-tot-mondreclame bracht veel nieuwe leerlingen richting Zutphenseweg. Op dit moment heeft de PH-school ongeveer 200 leerlingen en is de school springlevend. Dit blijkt elke dag weer en zal ook gedurende de jubileumfestiviteiten duidelijk merkbaar zijn!

Jubileumboek

Ter gelegenheid van het jubileum wordt een herinneringsboekje samengesteld en uitgegeven. We zijn op zoek naar oude schoolfoto's, zoals: groepsfoto's, foto's van schoolreisjes, omgevingsfoto's, et cetera. Kunt u ons helpen aan materiaal? Neem dan contact op met Bert Mooibroek, 0573 - 253102 of 0573 - 257638.